

ПРАВИЛЬНИК ПРОТОПРЕСВІТЕРА УГКЦ

Зміст

Вступ

Титул I. Загальні положення

Глава 1. Назва

Глава 2. Іменування

Глава 3. Втрата уряду

Титул II. Права та обов'язки

Глава 1. Права

Глава 2. Обов'язки

Розділ 1. Обов'язки перед єпархіальним єпископом

Розділ 2. Обов'язки на рівні протопресвітеріату

Розділ 3. Обов'язки в кожній парафії

Розділ 4. Обов'язки перед кожним священнослужителем

Титул III. Заключне положення

Бібліографія

Додаток

ВСТУП

У Христовій Церкві від початку існують структури, що допомагають єпископу в його діяльності. Серед них важливе місце посідає протопресвітер, чи, як його ще називають на теренах УГКЦ, – декан.

Коріння цього уряду сягає давніх-давен. Ще Лаодикійський Собор (343) у своєму Правилі 57 говорить про призначення в малих містах та селах так званих «періодеутів» (περιοδευτάς, з грецької – «ті, що обходять»), тобто вищі пресвітери, що були при міських єпископах і від їхнього імені обходили церкви невеликі населені пункти єпархії, звітуючи своєму єпископу.

Коли говорити про джерела нашої Церкви, то собори Львівської єпархії XVI-XVIII століть згадують про «протопопів» (1595), «намісників» (1699), «протопресвітерів та протопресвітеріїв» (1744), «деканів» (1763–1765, 1789), до обов'язку яких належало дбати про пресвітерів. Титул IX Замоїського Синоду (1720), в якому йдеться про обов'язки

протопресвітерів у єпархії, називається «De Proto-Presbyteris, sive Decanis Ruralibus» – «Протопресвітери, або сільські декани». Львівський Синод (1891) говорить про «позаміських заступників, або деканів».

У питанні термінології цього важливого уряду цікавими є вказівки такої єпископської конституції від 1733 року: «2. Всечесним отцям протопресвітерам по-пастирськи нагадуємо й наказуємо, аби слухалися своїх офіціалів і звертали до них у справах, як до своїх зверхників. 3. Оскільки за канонічним правом під генеральним вікарієм вважаються офіціали, тому відтепер всечесні отці протопресвітери матимуть дозвіл називатися або протопресвітерами, або, за римським і литовським звичаєм, деканами, але не немісниками».

Варто також зазначити, що в 1738 році, за Атаназія Шептицького, офіціалів було п'ять: київський, львівський, галицький, кам'янецький, брацлавський, які мали під своєю юрисдикцією як пресвітеріати, так і деканати. Згодом Львівський єпархіальний собор (1905) здійснює важливі адміністративні зміни: єпархію поділили на 5 протопресвітеріатів, 54 деканати та 149 комісаріатів для шкільництва.

Завданням цього Правильника є у світлі сучасного церковного законодавства та з урахуванням багатолітньої церковної традиції, представити норми щодо діяльності протопресвітера УГКЦ. Цей Правильник має допомогти звершувати своє служіння усім, хто приймає уряд протопресвітера

Титул I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Глава 1 Назва

Арт. 1. § 1. Протопресвітер – це пресвітер, призначений єпархіальним єпископом очолювати певний єпархіальний округ^[1], на якому від його імені виконує певні завдання, визначені правом^[2].

§ 2. Протопресвітер є співпрацівником єпархіального єпископа, виконує своє служіння під владою цього ж єпископа задля більшої пасторальної ефективності на визначеній території^[3].

§ 3. Протопресвітер на своїй території має два головні завдання: представляти єпископа та гарантувати колегіальність між пресвітерами в пасторальній діяльності.

Арт. 2 § 1. Якщо протопресвітеріат охоплює велику адміністративну територію і протопресвітер має певні труднощі у виконанні свого уряду, то він може просити про призначення йому помічника – віце-протопресвітера (помічника протопресвітера).

§ 2. Права та обов'язки такого помічника визначає єпархіальний єпископ у декреті іменування.

Арт. 3. У богослужіннях протопресвітер має першість серед священнослужителів після єпархіального єпископа, протосинкела, судового вікарія та синкела (-ів).

Глава 2 Іменування

Арт. 4. Протопресвітер одержує уряд на підставі канонічного призначення, але здійснює його після відповідного повідомлення^[4].

Арт. 5. § 1. Протопресвітера іменує єпархіальний єпископ терміном на три роки, вислухавши, якщо вважає за доцільне, думку парохів, адміністраторів і парафіяльних сотрудників відповідної території^[5].

§ 2. Іменування можна повторювати, але не більше ніж один раз, хіба що єпархіальний єпископ постановить інакше[6].

Арт. 6. § 1. Протопресвітером може бути пресвітер, який має щонайменше п'ять років священства та відзначається чесністю й апостольською ревністю серед священнослужителів, виділяється своїми чеснотами, знаннями та мудрістю[7].

Арт. 7. Уряд протопресвітера не повинен стало поєднуватися з урядом пароха певної парафії.

Арт. 8. § 1. Після отримання декрету призначення на уряд протопресвітер складає обіцянку сумлінно виконувати обов'язки, пов'язані з його урядом (див. Додаток 1).

§ 2. Обіцянка складається на зборах протопресвітеріату або за іншої урочистої нагоди в присутності єпархіального єпископа чи делегованої ним особи.

§ 3. Оригінал обіцянки, підписаний протопресвітером, єпархіальним єпископом (чи делегованою ним особою) та нотарем, зберігається в архіві єпархіальної курії.

Глава 3 Втрата уряду

Арт. 9. Протопресвітер втрачає уряд після закінчення визначеного терміну[8], внаслідок зречення[9], перенесення[10], усунення[11], а також позбавлення[12].

Арт. 10. § 1. Протопресвітер не втрачає свого уряду після припинення влади єпархіального єпископа, який надав цей уряд.

§ 2. Під час вакантності єпархіального престолу адміністратор єпархії щодо іменування протопресвітера має ті самі права, що і єпархіальний єпископ[13].

Титул II ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ

Арт. 11. Протопресвітер після законного прийняття уряду повністю відповідає перед єпархіальним єпископом за координацію пастирської діяльності на довірєній йому території.

Арт. 12. § 1. У виконанні свого уряду протопресвітер насамперед зобов'язаний знати та дотримуватися загальних норм ККСЦ, КПП УГКЦ, декретів єпархіального єпископа та цього Правильника.

§ 2. Єпархіальний єпископ у декреті іменування може надати протопресвітеру окремі повноваження, якщо цього вимагають особливі обставини.

Глава 1 Права

Арт. 13. § 1. Протопресвітер є учасником єпархіального собору[14].

§ 2. Протопресвітер може бути призначений членом з уряду пресвітерської та душпастирської рад єпархії[15].

§ 3. Протопресвітери можуть радити місцевому ієрарху в пасторальних та адміністративних справах.

§ 4. Приймаючи рішення про здатність кандидата прийняти уряд пароха вакантної парафії, єпархіальний єпископ вислуховує думку протопресвітера відповідного протопресвітеріату[16].

Арт. 14. Протопресвітер зобов'язаний напімнути пароха, який недбайливо виконує або порушує парафіяльні обов'язки, перш ніж єпархіальний єпископ розпочне процес усунення пароха[17].

Арт. 15. Єпархіальний єпископ, відповідно до свого розсудливого рішення, може доручити протопресвітеру розслідування, про що йдеться в кан. 1391, § 1 ККСЦ[18].

Глава 2 Обов'язки

Розділ 1 Обов'язки перед єпархіальним єпископом

Арт. 16. § 1. Засвідчуючи любов та повагу до священнослужителів довіреного округу, протопресвітер повинен старатися передбачати неординарні ситуації, що можуть виникати в парафіях протопресвітеріату, як серед духовенства, так і серед вірних, і намагатися їх вирішувати.

§ 2. У випадках неможливості вирішення подібних ситуацій протопресвітер має негайно поінформувати єпархіального єпископа для отримання дальших інструкцій та реагування, згідно з приписами закону[19].

Арт. 17. Протопресвітер повинен супроводжувати єпископа чи його делегата під час канонічної візитації парафій, щоб поінформувати про стан та звичаї священнослужителів протопресвітеріату.

Розділ 2 Обов'язки на рівні протопресвітеріату

Арт. 18. Отримуючи рішення від єпархіального єпископа, що стосуються довіреної території, протопресвітер відразу повідомляє про це всіх священнослужителів та дбає про виконання його наказів, звернень чи декретів.

Арт. 19. Протопресвітер розгортає і координує спільну пастирську діяльність на очолюваній території, щоб:

1) підтримувати різні покликання: дияконські, священничі, монахів та інших членів інститутів богопосвяченого життя, а також місійні[20];

2) підтримувати різні форми апостольства під керівництвом єпископа:

а) нагадувати вірним про обов'язок займатись апостольством, відповідно до становища і здібностей кожного, і заохочувати їх до участі й підтримування апостольських справ з урахуванням потреб місця і часу;

б) допомагати, якщо це корисно, товариствам вірних, які безпосередньо або посередньо ставлять перед собою духовну мету[21];

3) розвивати катехизацію серед дітей, молоді та подружжів.

Арт. 20. Протопресвітер, крім влади і повноважень, наданих йому загальним правом, повинен:

1) скликати наради священнослужителів довіреного йому церковного округу щонайменше один раз на місяць, хіба що єпархіальний єпископ постановить щось інше щодо термінів скликання нарад;

2) головувати на нарадах у довіреному йому церковному окрузі;

3) подавати звіт єпархіальному єпископу про стан свого округу та рішення нарад

священнослужителів;

4) вводити пресвітера, іменованого єпархіальним єпископом, в уряд пароха чи інший уряд від імені єпархіального єпископа, дотримуючись приписів літургійних книг;

5) координувати різні форми апостоляту в довіреному йому церковному окрузі;

6) дбати, щоб належним чином проводилися встановлені єпархіальним єпископом та вищою владою зібрання пожертв і кошти передавалися відповідним єпархіальним підрозділам[22].

Арт. 21. Те, що відбулося на зборах, протопресвітер нотує та залишає у своєму архіві, щоб пізніше за потреби доповісти єпархіальному єпископу.

Арт. 22. Якщо протопресвітер вважає за доцільне (важливе), слід робити нотатки про все, що відбувається в протопресвітеріаті, та зберігати їх в архіві протопресвітеріату.

Розділ 3 Обов'язки в кожній парафії

Арт. 23. Коли якась парафія є вакантною або ж ідеться про нове призначення священнослужителя, то протопресвітер зобов'язаний якомога швидше письмово подати єпархіальному єпископу свої думки та спостереження щодо особливостей парафії та бажаних особистих якостей священнослужителя, який мав би бути іменованим на цей уряд.

Арт. 24. § 1. Протопресвітер, згідно з приписами літургійних книг[23], вводить пароха в уряд, хіба що єпархіальний єпископ вирішить інакше.

§ 2. Протопресвітер дбає, щоб священнослужитель отримав усі належні церковні та цивільні документи, які стосуються його уряду.

§ 3. Протопресвітер дбає, щоб цивільна влада місцевості була повідомлена про нове призначення священнослужителя.

§ 4. Протопресвітер дбає, щоб у його округу Божественна Літургія і церковне правило відслужувалися відповідно до приписів літургійних книг, щоб акуратно зберігалися краса й ошатність церков і святого посуду, особливо під час відправи Божественної Літургії, щоб старанно охоронялася Пресвята Євхаристія, щоб належно велися і зберігалися парафіяльні книги, щоб було дбайливим управління церковним майном і, врешті, щоб парафіяльному домові приділялося належне піклування[24].

§ 5. Протопресвітер дбає, щоб у кожній парафії були утворені пастирська та економічна ради, які повинні допомагати парохів у виконанні його обов'язків. Порядок формування та обсяг діяльності рад визначається їх статутами, затвердженими єпархіальним єпископом[25].

§ 6. Протопресвітер дбає, щоб у кожній парафії належно велися такі книги:

- 1) книга хрещень і миропомазань;
- 2) книга реєстрації вінчань;
- 3) книга реєстрації похоронів;
- 4) книга прибутків і витрат парафії;
- 5) книга пожертв і фондаций;
- 6) книга церковного майна;
- 7) книга реєстрації парафіян;
- 8) книга візитації парафії;
- 9) книга хроніки парафії;
- 10) книга прийняття намірень на Божественну Літургію;
- 11) книга відвідування хворих;
- 12) інші книги, передбачені Інструкцією візитації парафії.

§7. Протопресвітер повинен простежити, щоб старі парафіяльні книги хрещень і миропомазань, реєстрації вінчань, пожертв і фундацій, церковного майна зберігалися в архіві парафії довічно, а їхні річні копії щороку передавалися до єпархіальної курії, хіба що єпархіальний єпископ вирішить інакше. Стосовно інших книг та документації слід діяти згідно з розпорядженням єпархіального єпископа[26].

Арт. 25. § 1. Кожного року протопресвітер має візитувати парафії та місцевості довіреної території[27].

§ 2. Монастирі, чернечі спільноти і доми, інші церковні інституції, що знаходяться в межах протопресвітеріату, протопресвітер може візитувати лише в разі виразного розпорядження єпархіального єпископа[28].

Арт. 26. § 1. Щонайменше за два тижні до планованої візитації протопресвітер повинен надіслати пароху повідомлення про неї, де, зокрема, вказати дату і час візитації.

§ 2. Під час візитації протопресвітеру може допомагати священнослужитель цього ж протопресвітеріату, визначений самим протопресвітером, який виконуватиме обов'язки секретаря.

Арт. 27. Протопресвітер, виїжджаючи на протопресвітерську візитацію, повинен мати відповідний до свого статусу священничий одяг[29].

Арт. 28. § 1. Протопресвітерська візитація розпочинається спільною молитвою у храмі.

§ 2. Протопресвітер очолює і відповідає за проведення протопресвітерської візитації, вирішує в межах своєї компетенції всі поточні питання, труднощі, радячись, якщо вважатиме за доцільне, з будь-яким іншим священнослужителем свого округу.

Арт. 29. Для чіткого проведення візитації доречно дотримуватися послідовності, вказаної у візитаційній анкеті парафії, копія якої після завершення візитації знаходиться в архіві парафії.

Арт. 30. § 1. Насамперед протопресвітер проводить зустріч і бесіду з парохом та іншими священнослужителями парафії. Згодом спілкується з іншими членами парафіяльної спільноти (парафіяльні ради, старші брати, сестриці, прислуга храму), а наприкінці – з парафіянами.

§ 2. Протягом усієї візитації священнослужитель, що виконує функції секретаря, повинен вести протокол візитації, в якому слід занотовувати усі зроблені кроки візитації.

Арт. 31. § 1. Після зустріч і бесід, про які йдеться в попередньому артикулі, слід оглянути екстер'єр та інтер'єр храму щодо їх відповідності церковній практиці, обряду, розпорядженням чи постановам церковної влади.

§ 2. Протопресвітер повинен перевірити стан та спосіб ведення парафіяльної канцелярії: парафіяльних книг, про які мова в арт. 24, § 6 цього Правильника; реєстру вхідної та вихідної кореспонденції; парафіяльної картотеки; архіву протоколів проведення зборів парафіяльних рад; книги розрахунку з працівниками; папки для зберігання розпоряджень церковної влади; з'ясувати, чи наявні печатка та парафіяльний бланк, а також статут парафії[30].

§ 3. Протопресвітер також повинен ретельно перевірити книгу візитації парафії, упевнитися, що все належно заповнене та чи вносяться зміни, відповідно до ситуації парафії. Також він повинен поставити свій підпис і печатку в певній графі книги візитації парафії, вказавши дату проведеної візитації[31].

§ 4. Так само слід ретельно оглянути прилеглу територію та її стан.

Арт. 32. Протопресвітер має право ставити запитання щодо візитованої парафії або про осіб, які мають стосунок до неї чи до парафіяльного духовенства.

Арт. 33. Усі вказівки чи розпорядження в межах своєї компетенції протопресвітер може зробити усно. Проте вони згодом повинні бути належним чином оформлені та записані в протоколі візитації, який слід зберігати в архіві протопресвітеріату, а копію надіслати самому протопресвітеру або єпархіальній курії.

Арт. 34. Протопресвітерська візитація закінчується спільною молитвою всіх присутніх у храмі .

Арт. 35. Наступні візитації повинні перевірити стан виконання здійснених попередньо вказівок, відповідно до занотованих у протоколі зауважень.

Арт. 36. Усі витрати, пов'язані з проведеною візитацією, повинні покриватись візитованою парафією[32].

Розділ 4

Обов'язки перед кожним священнослужителем

Арт. 37. § 1. Протопресвітер має обов'язок дбати, щоб священнослужителі вели притаманне їхньому станові життя і старанно виконували свої обов'язки.

§ 2. Протопресвітер повинен старатися, щоб священнослужителі відвідували конференції, які місцевий ієрарх вважає корисними для підтримання священних знань і пастирських справ[33].

§ 3. Протопресвітер, як старший брат і наставник, повинен звертати увагу на потреби священнослужителів та їхніх сімей і бути готовим у разі потреби надати підтримку та належну допомогу в межах своєї компетенції та можливостей.

Арт. 38. Протопресвітер має дбати про забезпечення священнослужителям прав, передбачених ККСЦ[34] і КПП УГКЦ.

Арт. 39. § 1. Коли упокоїться в Господі священнослужитель у його округу, то протопресвітер, дізнавшись про це, повинен повідомити єпархіального єпископа та подбати, щоб було достойно поховано померлого, відповідно до приписів богослужбових книг[35].

§ 2. Коли парафія стає вакантною через смерть священнослужителя (пароха), протопресвітер повинен подбати, щоб матеріальні речі (рухомі і нерухомі), за які відповідав священнослужитель під час виконання уряду, були відповідно до чинного законодавства держави, що в ній служив померлий, його заповіту та інвентарної книги (книги церковного майна), правильно передані їхнім законним наступникам.

Титул III ЗАКЛЮЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ

Арт. 40. Єпархіальний єпископ може видавати додаткові норми, які окреслюватимуть права та обов'язки протопресвітера.

[1] «Засновувати такого роду округ, змінювати і скасовувати відповідно до потреб пастирської діяльності належить до єпархіального єпископа за порадою пресвітерської ради».

Див. ККСЦ, кан. 276, § 2.

[2] Пор. ККСЦ, кан. 276, § 1.

[3] Співпраця між єпархіальним єпископом та протопресвітером представлена також у таких документах: CD, 29; PO, 8; ES, 19, §1.

[4] Повідомлення зазвичай є письмовим, але у виняткових випадках можна використати інший спосіб, за умови, що це можна буде довести. Пор. ККСЦ, кан. 1520. Латинський термін «intimare» означає не просто «повідомити» чи «поінформувати», ідеться радше про владне та адміністративне повідомлення; це юридичний акт оголошення чи доведення до відома у спеціальний спосіб. Пор. Nedungatt G. A Companion to the Eastern Code (Kanonika 5). - Rome, 1994. - P. 347-349.

[5] Пор. ККСЦ, кан. 277, § 1; пор. КПП УГКЦ, кан. 35, § 2.

[6] Пор. там само, кан. 35.

[7] Пор. ККСЦ, кан. 276, § 1.

[8] Втрата уряду після закінчення визначеного терміну стає чинною з моменту письмового повідомлення компетентною владою. Пор. ККСЦ, кан. 965, § 3. Однак письмове повідомлення не потрібне для правосильності.

[9] Питання зречення з уряду регулюють канони 967-971 ККСЦ. Відповідно до цих приписів Кодексу, протопресвітер може зректися церковного уряду з виправданої та обґрунтованої причини (наприклад, досягнення окресленого правом віку – 75 років, або через хворобу). Оцінка і визначення виправданої причини передусім залежить від влади, яка вирішує, прийняти чи відхилити прохання про зречення з уряду; у цьому разі йдеться про єпархіального єпископа. Для того щоб зречення було правосильним, воно має бути подане: а) письмово або усно в присутності двох свідків; б) владі, яка відповідає за канонічне призначення уряду, тобто єпархіальному єпископу. Зречення починає діяти після того, як про його прийняття компетентною церковною владою (єпархіальним єпископом) було повідомлено особі, яка зрікається уряду (у цьому разі – протопресвітеру). Хоча прийняття зречення не повинно бути письмовим, воно має бути повідомлене, тобто доведене до відома особи, яка зрікається церковного уряду. Зречення втрачає всяку силу, коли його прийняття не було впродовж трьох місяців повідомлене особі, яка зрікається. Також зречення може бути відкликано особою, яка його подає, поки її не було повідомлено про прийняття. Пор. ККСЦ, кан. 967, 969, 970.

[10] Перенесення обов'язково стосується двох урядів: того, який втрачають, і того, який надають. Таке перенесення може здійснити тільки той, хто, водночас, має право доручати уряд, який звільняється, і уряд, який надається. Щоб перенесення почало діяти, воно має бути повідомлене письмово. Пор. ККСЦ, кан. 972. У разі перенесення перший уряд стає вакантним через канонічне прийняття другого уряду. Пор. ККСЦ, кан. 972.

[11] Пор. ККСЦ, кан. 277 § 3. Усунути з уряду можна двома способами: на підставі самого права; декретом, законно виданим церковною владою. Пор. ККСЦ, кан. 976, 974, § 1. Декрет про усунення повинен бути повідомлений письмово перш ніж почне діяти. Щодо усунення з уряду, наданого на визначений період перед закінченням цього, особи, яким надано уряд відповідно до розсудливого розгляду компетентною владою, можуть бути усунені з поважної

причини, яку ця влада вважає виправданою з дотриманням справедливості (наприклад, причиною усунення може бути вимагання протопресвітером надмірної платні у священнослужителів за проведення ним візитації). Пор. ККСЦ, кан 975. У цьому останньому випадку влада не повинна дотримуватися якоїсь особливої процедури. Особа усувається з уряду на підставі самого права: втрата клірицького стану; прилюдний відступ від католицької віри (тобто, ересь/віровідступництво) або прилюдний відхід від єдності з Католицькою Церквою; або спроба священнослужителя укласти подружжя, навіть тільки цивільне. Втрата клірицького стану встановлюється внаслідок вироку, декрету або рескрипту. Тому також і усунення з уряду щодо наступних вищевказаних пунктів повинне бути встановлене тільки тоді, коли це було стверджено заявою компетентної влади. Пор. ККСЦ, кан. 976. Заява вимагається не для того, щоб спричинити втрату уряду, яка вже здійснена відповідно до самого права, а радше, щоб діяти відповідно до неї: здійснити усунення з уряду і його подальше надання комусь іншому. Пор. ККСЦ, кан. 944.

[12] Позбавлення уряду може бути накладене тільки як кара за злочин. Вона здійснюється відповідно до карного права і норм карного процесу (наприклад, позбавлення уряду може бути накладене як кара за такі злочини: віровідступництво чи ересь; зловживання церковною владою та інші). Пор. ККСЦ, кан. 978.

[13] Пор. ККСЦ, кан. 229.

[14] Пор. там само, кан. 238, § 1, п. 5.

[15] Пор. там само, кан. 266, п. 2 та 273, § 2.

[16] Пор там само, кан. 285, § 3.

[17] Пор. Paulus VI. Ecclesiae Sanctae // AAS 58 (1966). - П. 19, § 2; пор. ККСЦ, кан. 278, § 1, п. 2, і кан. 1390, п. 4.

[18] ККСЦ, кан. 1391, § 1: «Якщо на підставі проведеного розслідування виявиться, що причина для усунення існує, то єпархіальний єпископ повинен обговорити справу з двома парохами, вибраними з числа парохів, яких пресвітерська рада вибрала для цього на постійно на пропозицію єпархіального єпископа; якщо пізніше єпископ дійшов до висновку, що треба вдатися до усунення, то для правосильності подасть причину й аргументи та по-батьківськи порадить парохам, щоб зрікся протягом п'ятнадцяти днів».

[19] Замоїський Синод наголошував, що потрібно повідомляти старанно єпископів, чи з-поміж пресвітерів у його деканаті є порушники синодальних декретів, недбалі у виконанні парафіяльного обов'язку, відвідувачі шинків, забіяки або інші скандалісти. Пор. Провінційний Синод у Замості 1720 року Божого (Synodi Provincialis Zamosciensis Anno MDCCXX), Постанови // Пер. І. Козовик. - Івано-Франківськ, 2006. - 225.

[20] Пор. ККСЦ, кан. 195.

[21] Пор. там само, кан. 203.

[22] Там само, кан. 238, §1, п. 6: «На єпархіальний собор повинні бути скликані й на нього з'явиться... принаймні один парох із кожної округи, вибраний всіма, хто там у даний момент виконує душпастирську діяльність, причому на виборах головує протопресвітер; треба також вибрати іншого пресвітера, який заступав би того у разі перешкоди».

[23] Див. Требник був виданий із благословення Блаженнішого Любомира Гузара (Вих. № Р-08/552 від 28 жовтня 2008 р. Б.). Требник освячення та благословення. Чин введення новопоставленого пароха. - Львів: Свічадо, 2014. - С. 68-73.

[24] Пор. ККСЦ, кан. 278, § 1, п. 3.

[25] Пор. там само, кан. 295; КПП, кан. 41.

[26] Пор.. ККСЦ, кан. 296; КПП, кан. 42.

[27] Пор. ККСЦ, кан. 278, §4.

[28] Пор. там само, кан. 205, § 3.

[29] Пор. КПП, кан. 62.

[30] Пор. там само, кан. 42.

[31] Пор. там само, кан. 42, § 1.

[32] Під поняттям «витрати» слід розуміти: усі фактично зроблені витрати (на дорогу, харчування, канцелярські приладдя тощо). Протопресвітер не може вимагати більше від переліченого.

[33] ККСЦ, кан. 278 § 1 п. 2, § 2 п. 1.

[34] Там само, кан. 278, § 2, п. 2 і § 3: «...повинен дбати, щоб для священнослужителів була наготові духовна підмога, а також повинен особливо турбуватися про тих, які знаходяться у важчих обставинах або обтяжені проблемами. Протопресвітер має дбати, щоб парохі, про яких йому відомо, що вони тяжко хворіють, та їхні родини, якщо вони одружені, не були позбавлені духовної і матеріальної допомоги...»

[35] Пор. там само, кан. 278, § 3

ДОДАТОК ОБІЦЯНКА ПРОТОПРЕСВІТЕРА

Я, ієрей (протоієрей, митрофорний протоієрей)

(ім'я та прізвище)

приступаючи до виконання уряду протопресвітера

(назва округу)

протопресвітеріату,

в ім'я Пресвятої Тройці обіцяю:

сумлінно дотримуватися покладених на мене обов'язків, дбати про священнослужителів та забезпечувати належну пастирську працю в цьому протопресвітеріаті в межах та відповідно до способу, визначеного Кодексом канонів Східних Церков, Канонами партикулярного права УГКЦ та Правильником протопресвітера.

Так мені допоможи, Боже, у Тройці Святій єдиний, та це Святе Євангеліє!

Місце, день (святого), місяць, рік

Підписи:

особи, що склала обіцянку,
єпархіального єпископа або делегованої особи,
нотаря

Бібліографія

I. Документи

1. Соборові

Другий Ватиканський Собор, Декрет про пастирський уряд «Cristus Dominus», 28 жовтня 1965 року.

Другий Ватиканський Собор, Декрет про служіння і життя пресвітерів «Presbyterorum ordinis», 7 грудня 1965 року.

2. Римських Архієреїв

Ioannis Pauli PP II. Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium, promulgatos // Acta Apostolicae Sedis (AAS). - 82 (1990). - 1033-1363.

Ioannis Pauli PP II. Codex Iuris Canonici, promulgatos. - (AAS). - 75 (1983).

Ioannes Paulus PP II. Sacri canones // AAS 82 (1990) . - 1033-1044.

Paulus VI, motu proprio «Ecclesiae Sanctae», AAS 58 (1966). - 757-787.

3. Синодальні

Acta et Decreta Synodi Provincialis Ruthenorum Galiciae habitae Leopoli an. 1891. - Romae, 1895.

Synodus eparchialis Ucraina Premisliensis anni 1740 // Decreta viginti synodorum eparchialium orientalium catholicorum/ C. de Clercq. - Roma 1970. - 30-53.

Synodus eparchialis Ucraina Premisliensis anni 1818 // Decreta viginti synodorum eparchialium orientalium catholicorum/ C. de Clercq. - Roma 1970. - 63-69.

Synodus Provincialis Ruthenorum habita in civitate Zamosciae anno MDCCXX. Sanctissimo Domino nostro Benedicto PP. XIII. dicata, Romae MDCCCLXXXIII.

Synodi Provincialis Zamosciensis Anno MDCCXX - Провінційний синод у Замості 1720 року Божого. Постанови / Пер. І. Козовик. - Івано-Франківськ, 2006.

Додатокъ до чинностей и рѣшень руского провинціального собора въ Галичинѣ ѡтбувшого ся во Львовѣ. - Львѡвъ, 1897.

Синодъ провинціальный рускій ѡтбувшій ся въ мѣстѣ Замостю року 1720 // Додатокъ до чинностей и рѣшень руского провинціального собора въ Галичинѣ ѡтбувшого ся во Львовѣ. - Львѡвъ, 1897. - 200-276.

Собори Львівської єпархії XVI-XVIII століть / За ред. І. Скочиляс. - Львів, 2006.

Соборъ Рускій Єпархіальный Перемыскій вѡдправлений въ роць 1898 Константиномъ

Чеховичемъ Епископомъ Перемыскимъ, Самбѣрскимъ и Сяноцкимъ, тайнымъ шамбеляномъ его святости папы Льва XIII. Членомъ адвокатовъ св. Петра, рыцаремъ великого хреста ордена папского св. гробу въ Єрусалимѣ, заступникомъ маршалка сойму королевствъ Галичины и Володимиріи зъ княжествомъ Краковскимъ и пр., Львѣвъ 1899.

Чинности и рѣшеня руского провинціального собора въ Галичинѣ ѡтбувшого ся въ Львовѣ в роцѣ 1891. - Львѣвъ, 1896.

4. Інші

Nuntia 9 (1979) . - 70-71.

II. Книги та статті

Bilanych I. Synodus Zamostiana an. 1720 (eius celebratio, probatio et momentum) / *Analecta OSBM*. - XI. - Ser. II. - Sect. I. - Romae, 1962.

De Clercq C. Lwów, Lviv, Leopoli degli ucraini // *Dizionario dei Concili*, II / P. Palazzini. - Romae 1964. - 369.

De Paolis V. Le sanzioni penali nella chiesa // *Commento al Codice dei Canoni delle Chiese Orientali* / P. V. Pinto. - Città del Vaticano, 2001. - 1106-1151.

Girotti G., Khoury J. I monaci e tutti gli altri religiosi // *Commento al Codice dei Canoni delle Chiese Orientali* / P. V. . - Città del Vaticano, 2001. - 362-450.

Kozak V. La chiesa Rutena nello stato polacco-lituano nei tempi delle spartizioni (1772-1795) // *Dissertazio ad Doctoratum*. - Romae, 2006.

Nedungatt G. A Companion to the Eastern Code. - *Kanonika* 5. - Rome, 1994.

Pistocchi M. De synodo dioeciesana. - Torino MCMXXII.

Rizzi M. De synodis dioeciesanis et de constitutionibus synodalibus // *Apollinaris*. - 28 (1955) . - 292-315.

Sabbarese L. Le eparchie e i Vescovi, в *Commento al Codice dei Canoni delle Chiese Orientali* / P. V. Pinto. - Città del Vaticano, 2001. - 163-275.

Sabbarese L. I chierici // *Commento al Codice dei Canoni delle Chiese Orientali* / P. V. Pinto. - Città del Vaticano, 2001. - 288-348.

Salachas D. Il culto divino // *Commento al Codice dei Canoni delle Chiese Orientali* / P. V. Pinto. - Città del Vaticano, 2001. - 551-646.

Žužek I. Riflessioni circa la costituzione apostolica «Sacri canones» (18 ottobre 1990) //

Understanding the Eastern Code . - *Kanonika*, 8. - Roma, 1997. - 149-160.

Канонічні джерела: Собор у Луцьку 1638 року / За ред. Інститут церковного права. - Львів, 2005.

Канонічні джерела: Собор у Перемишлі 1693 року / За ред. Інститут церковного права. - Випуск 2. - Львів, 2006.

Канонічні джерела: Собор у Львові 1905 року / За ред. Інститут церковного права. - Випуск 3. - Львів, 2006.

Канонічні джерела: Собор у Перемишлі 1818 року / За ред. Інститут церковного права. - Випуск 5. - Львів, 2006.

Канонічні джерела: Собор у Перемишлі 1740 року / За ред. Інститут церковного права. - Випуск 6. - Львів, 2007.

Канонічні джерела: Синод Єпископів Української Греко-Католицької Церкви 1971 року в Римі/ За ред. Інститут церковного права. - Випуск 7. - Львів, 2007.

Канони партикулярного права УГКЦ: Спецвипуск «Благовісника Верховного Архієпископа Української Греко-Католицької Церкви 2015 року». - Березень, 2015.

Локота Г. Три синоди перемишські й єпархіальні постанови валявські. - Перемишль, 1939.

Лотоцький О. Українські джерела церковного права. - Варшава, 1931.

Мётров – Міра / За ред. Інститут церковного права. - № 4. - Львів, 2006.

Павловичь К. Опыт Истории Замойскаго Уніатскаго Провинціального собора 1720 годъ. - Гродна, 1904.

Правила православной церкви с толкованиями Никодима, епископа Долматинско-Истрийского. - I, II. - Москва, 2001.

Посібник єпархіального єпископа: Права та обов'язки єпархіального єпископа згідно з Кодексом канонів Східних Церков та Партикулярним правом Української Греко-Католицької Церкви / За ред. Й. Андріішин. - Львів, 2002.

Поспішил В. Східне католицьке право згідно з Кодексом канонів Східних Церков. - Львів, 2006.

Путівник по Східному Кодексу: Коментар до Кодексу канонів Східних Церков / За ред. Д. Недунгатт. - Львів, 2008.

Федорів Ю. Замойський Синод 1720 року // Богословія. - XXXV. - Рим, 1971. - 5-71.

Хрущевич Г. История Замойскаго собора 1720 года. - Вильна, 1880.